

Lektionsplanering Våga Vittna

Filmens målsättning är att få . . .

- Ungdomar att lättare förstå rättsprocessen och inse vilket stöd som finns att få om man blir vittne till ett brott.
- Övergripande bild av rättsväsendet och dess olika delar och hur dessa hänger samman och fungerar.
- Förståelse för hur viktigt det är att ställa upp och vittna.

1. Börja att se filmen Våga Vittna
2. Diskutera med eleverna vad vittnesmålet betyder för Samhället?
3. Hur skulle ett samhälle se ut - och vara att leva i - om ingen vågade vittna?
4. Vad är "övergrepp i rättssak"?
5. Tror ni att de som "hotar" vittnen till tystnad är medvetna om att det är ett mycket allvarligt brott?
6. Kan eleverna ge exempel på nyligen uppmärksammade hotbilder i media mot vittnen?
7. Ska det vara frivilligt att vittna?

Övning 1.

För att få en bättre förståelse för processen i en förhandling föreslår vi att eleverna gör ett studiebesök vid en rättegång.

Innan besöket kan ni dela upp de olika rollerna som domare, åklagare, försvarsadvokat, nämndeman och notarie till eleverna och ge dem i uppgift att ta reda på vad deras roll innebär.

Ge även elever i uppdrag att undersöka vilket stöd brottsoffer och vittnen kan få.

Efter besöket kan eleverna redovisa sitt arbete genom att möblera om klassrummet till en tingsal och låt dem berätta om sina roller.

Om ni inte har möjlighet att delta vid en rättegång på er egen ort kan ni använda er av rättegångsskolan på www.rättegångsskolan.se

Övning 2

Vad är en god kamrat?

Övningen bör genomföras av en person som eleverna inte känner. Det är bra om övningen äger rum i en annan lokal än klassrummet. När eleverna sätter sig i olika "grupper" utmanar du dem med frågor som:

- Varför satte ni er tillsammans?
- Är ni kompisar?
- Umgås ni på fritiden?
- Ställer ni upp för varandra – vad som än händer?

- Om din bästa kompis vill att du följer med och snattar? Ställer du upp då?
- Om din kompis vill att du ljuger för att hon / han ska klara sig ifrån att åka fast, skulle du göra det?
- - Kamratskap och vänskap har alltid en gräns. Man orkar inte ställa upp hur mycket som helst, hur länge som helst. När når man den gränsen?

Fakta – Hur funkar det när jag är vittne?

Många människor vittnar i domstol varje år, för att hjälpa domstolen att döma rätt – inte för att sätta fast eller skydda någon.

Om du är vittne till ett brott vill domstolen att du kommer och berättar vad du vet.

Om du är rädd för någon, till exempel den åtalade eller någon annan person som är närvarande, bör du i god tid kontakta domstolen. Domstolen kan bestämma att den person du är rädd för inte får vara närvarande under förhöret.

Du kan även få hjälp av brottsofferjouren eller stödcenter för unga brottsoffer.

Det är viktigt att du kommer till domstolen

Att vittna är en plikt

Det är för att domstolen ska kunna döma rätt. Men det kostar även stora pengar om en förhandling måste ställas in.

Då kan man bli skyldig att betala vite eller hämtas av polisen. Du kan till och med få betala kostnader för andra som kommit till domstolen.

Om du har svårt att komma måste du meddela domstolen detta...

Vittneseden

Innan du vittnar kommer du att få avlägga en vittnesed:

Jag (ditt namn) lovar och försäkrar på heder och samvete, att jag ska säga hela sanningen och intet förtiga, tillägga eller förändra.

Rättens ordförande (domaren) läser eden och du får säga efter. Åklagaren eller försvarsadvokaten kan sedan ställa frågor till dig. Det är viktigt att du talar sanning. Den som vittnar under ed och talar osanning kan dömas till mened.

Så funkar det om du är brottsoffer

Om du blivit utsatt för ett brott bör du så snart som möjligt anmäla det för polisen.

Efter att du gjort din anmälan påbörjar polisen och åklagaren en förundersökning som kan leda till rättegång. Du kommer att kallas till förhör under förundersökningen och när det blir rättegång kallas du dit för att berätta vad du blivit utsatt för.

Du måste komma till rättegången, precis som den som kallas dit som vittne.

Du får ta med dig en stödperson. Det kan vara någon från familjen eller en stödperson från brottsofferjouren eller stödcenter för unga brottsoffer.

Vid förhöret kommer åklagaren, den misstänktes advokat och rätten ställa frågor till dig. Du ska berätta vad du blivit utsatt för.

Ersättning till vittnen

Målsäganden, vittnen och föräldrar till unga tilltalade som kallas av tingsrätten kan få ersättning för bl a resekostnader. Vittnen som kallas av den tilltalade ska ersättas av denne medan övriga får ersättning från staten.